

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בשבת קודש פרשת כי תצא תש"פ לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף קע"ז

בסעודה שלישית

בקעמפ מתיכתא נחלת יעקב וויען - לאק שעלדריק

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו', ובערת הרע מקרבך, וכל ישראל ישמעו ויראו (כא-יה). בכלי יקר הקשה דהוי ליה למימר וכל 'הבנים' ישמעו ויראו, כי אין צורך לפחד זה כי אם לבנים, ולמה אמר וכל 'ישראל' ישמעו ויראו ע"ש.

בבעל הטורים איתא, 'סורר' בגימטריא זה אבשלום בן דויד ע"כ. וביאורו דאיתא בגמרא (סנהדרין עא.) כמאן אזלא הא דתניא בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב, דרוש וקבל שכר, כמאן כרבי יהודה, דתניא רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו שוה לאביו בקול ובמראה ובקומה אינו נעשה בן סורר ומורה. איבעית אימא רבי שמעון הוא, דתניא אמר רבי שמעון וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי, אביו ואמו מוציאין אותו לסקלו, אלא לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב, דרוש וקבל שכר. אמר רבי יונתן אני ראיתיו וישבתי על קברו ע"כ.

וכתוב ברבינו בחיי דהא דאמר רבי יונתן אני ישבתי על קברו של בן סורר ומורה, אפשר דפליג על ברייתא של רבי שמעון שאמר לא היה ולא עתיד להיות, או שמא הא דרבי יונתן לא היה בן סורר ומורה גמור אלא כענין אבשלום. אבל לא היה בן סורר ומורה גמור כדין תורה שנגמר לסקילה עכ"ל.

והנה במיתת אבשלום מצינו בגמרא (סוטה י:) כתיב (שמואל ב יח-ט), ואבשלום רוכב על הפרד, ויבא הפרד תחת שובך האלה הגדולה, ויחזק ראשו באלה, ויוותן בין השמים ובין הארץ, והפרד אשר תחתיו עבר. שקל ספסירא בעא למיפסקיה, תנא דבי רבי ישמעאל באותה שעה ראה גיהנם נבקע מתחתיו. וירגז המלך ויעל על עליית השער ויברך, וכה אמר בלכתו, בני אבשלום, בני בני אבשלום, מי יתן מותי אני תחתיו אבשלום בני בני (שם יט-א), והלך לאט את פניו ויזעק המלך קול גדול, בני אבשלום, אבשלום בני בני (שם יט-ה). הני תמניא זימני בני למה, שבעה דאסקיה משבעה מדורי גיהנם, ואידך, איכא דאמרי דקריב רישיה לגבי גופיה [שהיה ראשו מושלך רחוק מגופו וקירבו], ואיכא דאמרי דאייתהי לעלמא דאתי ע"כ.

ובתוספות (שם) הקשו, הא אמרו (סנהדרין קד.) ברא מזכי אבא, אבא לא מזכי ברא כדכתיב (דברים לב-לט) ואין מידי מציל, אין אברהם מציל את ישמעאל, ולא יצחק את עשו, אבל הבן מציל את אביו, כגון יאשיהו שלא מנו את אמון. ותירצו דמכל מקום תפלה מועלת, ודוד התפלל על אבשלום ע"ש. ואכתי צריך ביאור דלא

*

עשה על זה תשובה מאהבה שזדונות נעשו לו כזכויות (יזמא פו), ונתהפכה חטא של יפת תואר לו לזכות, על כן כאשר תלה חטאות אבשלום על גופו, עמד לאבשלום זכותו של דוד. ובאמת יש לדון במאמרם שהנושא יפת תואר סופו להוליד בן סורר ומורה, אם עשה אחר כך האב תשובה מאהבה על מה שנשא יפת תואר, ונהפך לו המעשה לזכות, אי מתהפך גם עונות הבן סורר ומורה לזכות, כיון שזהו רק תוצאה ממה שנשא יפת תואר, וזה נתהפכה כבר לזכות.

ובזה יתבאר מה שאמר חושי הארכי לדוד, היה לך לדרוש סמוכין, שכל הנושא יפת תואר יש לו בן סורר ומורה, ודוד לא השיב לו מאומה. אך דוד הקדים מתחלה לומר מלך 'שכמותי' יהרגני בני; והיינו כי אני הוא המלך שהוקם עולה של תשובה, וכבר עשיתי תשובה על מה שנשאתי יפת תואר, שעבר כבר עשרות שנה מאז, וידע בנפשו כי עשה גם תשובה מאהבה, וכבר נתהפכה לו כל זאת לזכות, ואיך מלך שכמותי דייקא יהרגנו בנו.

*

אמנם נראה להפוך בזכותו של דוד המלך שנשא יפת תואר, דהנה באור החיים הק' כתוב לבאר מצוה זו, למה יצוה ה' כדברים האלה, לטמא אדם עצמו בבת אל נכר, ובפרט בעת מעשה הנס, במקום שצריך להוסיף טהרה ודביקות בה', יתיר לעשות מעשה כיעור השנאוי אצלו יתברך. וכתב דיסוד הדבר וסודו הוא על פי דבריהם ז"ל (וזהר חדש בלק נג) שאמרו שבחטא אדם הראשון נשבו כמה נשמות יקרות ביד סטרא אחרא וכו'. ובא להעיר שבאמצעות היותו עוסק במצוה, יגלה ה' את עיניו להכיר באשת גוי שיש בה יפת תואר, שהיא נשמה הקדושה, הנקראת יפת תואר, כי זוהר נשמות הקדושות מופלא ועצום היא, וזאת האשה קנתה בה חלק זה הטוב, ולזה קראה הכתוב אשת יפת תואר, והכרתה היא שעל ידי שאתה רואה שאתה חושק בה, בזמן שאתה דבוק בשכינה,

מצינו שהתפלל, אלא שהזכיר עליו בני, לעורר זכות אב על ברא.

ונראה דאיתא בגמרא (סנהדרין קז). אמר רב יהודה אמר רב ביקש דוד לעבוד עבודה זרה וכו', והנה לקראתו חושי הארכי קרוע כתנתו ואדמה על ראשו (שמואל ב טו-לב), אמר לו לדוד, מלך שכמותך יעבוד עבודה זרה, אמר לו מלך שכמותי יהרגני בני, מוטב יעבוד עבודה זרה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא. אמר לו מאי טעמא נסבת יפת תואר נאמר ליה חושי הארכי לדוד, קודשא בריך הוא לא עביד דינא בלא דינא שמעמיד בנך להרגך, דאת מאי טעמא נסבת יפת תואר, דאמו של אבשלום מעכה בת תלמי מלך גשור (שם ג-א), ותפשה דוד במלחמה. רש"י. אמר לו יפת תואר רחמנא שרייה, אמר לו לא דרשת סמוכין, דסמיך ליה כי יהיה לאיש בן סורר ומורה, כל הנושא יפת תואר יש לו בן סורר ומורה ע"כ.

ומבואר מזה דחטאו של אבשלום שנעשה סורר ומורה, היה בגרמתו של דוד שנשא יפת תואר, ואין עולתה באבשלום לבדו. ומעתה יש לומר דהא דאין אבא מזכה ברא, היינו רק על חטא שאין לו להאב שייכות לו, לא מהני זכותו להציל את בנו שחטא בבחירתו. אבל חטא שנגרם על ידי האב, הרי יש להאב חלק בחטא זו, שפיר מהני זכותו לזכות בזה את בנו. וזהו שאמר דוד שבעה פעמים 'בני' להעלותו משבעה מדורי גיהנם, כי בהיות שהוא בני שהולדתיו מיפת תואר, על כן נגרם לו להיות בן סורר ומורה, ובזה העלה אותו בזכותו מגיהנם. ויש להוסיף דמה שאמרו שם דקריב רישיה לגבי גופיה, הכוונה דהקריב ראשו של אבשלום, שחרש במחשבתו לעשות מעשים רעים, לגופיה של דוד, שהוא הוא האשם בדבר, ובזה העלהו.

ומה גם כי בודאי דוד עשה תשובה על זה, וכמאמרם (עבודה זרה ה). נאום הגבר הוקם על (שמואל ב כג-א), שהקים עולה של תשובה ע"ש. ולא עוד אלא שבודאי

באמצעות היותך עסוק בשליחות מצוה כאמור, זה יעריך שלדבר טוב חשקת ע"כ.

והנה דוד המלך שהיה מהארבעה שלא שלט בהם יצר הרע, דכתיב (תהלים קט-כב) ולבי חלל בקרבי ניצר הרע מת בקרבי] כדאיתא בגמרא (בבא בתרא יז.), בודאי שלא היה אצלו מציאות של וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה כפשוטו. אלא ראייה רוחנית של נשמה טהורה יפת תואר המונחת בה, וצריכין להעלותה לקדושה. ומלקיחת יפת תואר במדה זו, אין סופו להוליד בן סורר ומורה, כי לא יתכן להענש על קיום מצוה נשגבה כזו לה'. ומה שדורשין סמוכין סופו להוליד בן סורר ומורה, אין זה אלא כאשר יש ראייה וחשק גשמי, שיצרו בוער בקרבו, ואם התורה לא יתירנה סופו ללקחה באיסור, אבל לא כאשר הלקיחה היא לשם שמים כמו שהיה אצל דוד.

והנה גם דוד היה יודע דרשת סמוכין שדרש חושי הארכי, אבל זה לא נאמר על מי שהוא במדריגה של לבי חלל בקרבי, ששחט כבר את יצרו. ודוד מגודל ענותנותו שאמר ואנכי תולעת ולא איש (תהלים כב-ז), לא השיב כלום לחושי הארכי. אבל רימו לו כבר דבר זה מתחלתו, שאמר לו מלך 'שכמותי' יהרגנו בנו, מלך שאין לו יצר הרע, ולוקח יפת תואר בלתי לה' לבדו להעלות נשמתה שבקרבה, יהרגנו בנו. וממה נפשך תהיה כאן חילול שם שמים, כי היודעים גודל מדריגת דוד שאין עליו שמץ חטא במה שנשא יפת תואר, בודאי יתרעמו על מדותיו של הקב"ה. וגם אלו שלא ידעו זאת, הוי חילול שם שמים שמלך ישראל כמדריגתו, תהא אצלו מציאות של 'וראית' בשביה וגו', 'וחשקת' בה, כפשוטו.

*

ומעתה נחזור לעניינינו, שהנושא יפת תואר סופו להוליד בן סורר ומורה, ונראה שאין זה רק כעונש להאדם על מעשיו, אלא זהו מציאות טבעי. כי הנה האב

מחנך את בניו לתורה ועבודת ה', ומתאר לפניו גודל הנסיונות של האדם, שחומר האדם חומד תאות שפלות ונמוכות, ושוב היצר הרע שבאדם מפתהו ביתר שאת. ועבודת האדם בכל עת להיות גבור הכובש את יצרו, וללכת בדרכי התורה, ובא לטהר מסייעין אותו וכו'. אמנם חינוך זה מועיל רק כאשר הבן רואה שגם אביו מתנהג כן, שכובש את יצרו באכילתו, וכמו כן במסחרו שאינו נוגע בממון חבירו, אם כי תאות הממון גדולה מאד וכו' וכו', אז דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב. ועל דרך זה הוא בכל משפיע ומדריך אחרים, צריך האדם להיות דוגמא וסמל בעצמו על מה שהוא מלמד לאחרים.

אמנם כאשר רואה הבן שאביו נשא יפת תואר במלחמה, שמצא בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה וגו', לא עומד בנסיונותיו, ולא כובש את יצרו, אלא מכניס אשה נכרית בביתו, איך יכנסו דבריו ללב בנו שמלמדו ומדריכו לא ללכת אחר יצרו אלא להיות גבור הכובש את יצרו, הלא גם אביו לא היה יכול לכופף את יצרו. וממילא הוא גם כן הולך בדרכי אבותיו, כשחומד ממון לוקח וגונב מאביו, כשרוצה בשר ויין הולך לקנות גם מממון שאינו שלו. ודבר זה היא מציאות, כי הנושא יפת תואר סופו להוליד בן סורר ומורה, כי דיבורי חינוך לבנו לא יעשו עליו רושם.

ואם כן סמיכות פרשיות אלו, לקיחת יפת תואר, ובן סורר ומורה, שאמרה תורה עליו ימות זכאי ואל ימות חייב, לא רק ללמד על הבנים יצא, שלא יהיו בני סורר ומורה, ולא רק הבנים ישמעו ויראו. אלא על הכלל כולו יצא, שאי אפשר להיות מחנך רק כאשר הוא עצמו עומד במדריגה זו שמבקש מאחרים, והאב המחנך את בנו, והרב שמשפיע על תלמידיו, יתבוננו מפרשה זו להיות הוא עצמו סמל ודוגמא במעשיו, ורק אז יעשו דבריו רושם, וכל 'העם' דייקא ישמעו ויראו.

*

ויש לומר עוד, דהנה אמרו (סנהדרין טו.) כל ימיו של בן סורר ומורה אינו אלא שלשה חדשים בלבד, מיום שנעשה בר מצוה עד שלשה חדשים ע"ש. והענין הוא, כי גופא בתר רישא גריר (עירובין מא.), שכל דבר תלוי בהתחלתו, לקדש בכל דבר את הראשית לה'. בכל יום ויום ליתן ראשית מחשבתו דיבורו ומעשיו שיהיו במילי דמצוה, וזה יהיה לו סיוע שלא יחטא כל היום (עיין מאור ושמש פ' שלח על הכתוב ראשית עריסותיכם). ובכל דבר נותן האדם הראשית לה', ראשית בכורי אדמתך, רואה תאנה שביכרה כורך עליה גמי לסימן (ביכורים ג-א), ראשית דגנך, ראשית עריסותיכם. וכמו כן כל תחלת החודש יש ראש חודש שמקודשת, ובתחלת השנה יש ראש השנה ועשרת ימי תשובה.

בראשית דרכו בקיום מצות ה', הוא סורר מן הדרך הטוב, ומרגיל עצמו להיות זולל וסובא.

*

ובזה יש מוסר השכל על הכנת חודש אלול להימים הנוראים, אשר ביום ראש השנה, ראשית השנה, מקדישין כל היום לתפלה ועבודת ה', כי גופא בתר רישא גריר, וכפי מה שימליך על עצמו מלכותו ית"ש בראשית השנה, ישאר עליו רושם של קדושה בכל השנה. וימי אלול הם הכנה להימים הנוראים, ומוסיפין גם בהם זמנים יותר לתפלה, ואמירת תהלים, ולפרוש עצמו מעניני הבלי העולם.

והיום בחלום הלילה אמרתי לפרש הכתוב (דברים טו-כ) צדק צדק תרדוף, כי לכל דבר צריכין סייעתא דשמיא, לא רק כאשר יש לפניו נסיון של חטא, אלא גם כאשר זוכה להיות עסוק בתורה ועבודת ה', צריכין להרבות בתפלה שיוכל לעשותה לשמה, ותהיה לרצון לפני אדון כל. והנה צדק רומזת לתפלה, כמו שדרשו (ברכות יד.) אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל שנאמר (תהלים פה-יד) צדק לפניו יהלך [תפלה, שמצדיקו לבוראו, והדר] וישם לדרך פעמיו ע"כ. על כן אמר 'צדק', גם כאשר אתה עסוק בעשיית מצות ומעשים טובים שמתואר צדק, גם אז 'צדק תרדוף', תרדוף להרבות בתפלה ותחנננים להיות לו סייעתא דשמיא, שיעלו לריח ניחוח לה'. ובוזה נכללים התפלות של חודש אלול, שיהיו להכנה על התעלות האדם בהימים הנוראים הבאים לקראתינו לשלום.

אמנם כאשר הראשית לא טוב, אז יתייצב על דרך לא טוב רע לא ימאס (תהלים לו-ה). והבן הזה כאשר נכנס לעול המצות, תיכף בתחלתו פורק עול תורה מעצמו, ונעשה זולל וסובא, סופו יתדרדר עוד יותר, וימות זכאי ואל ימות חייב. ולכן כל 'העם' ישמעו ויראו, ללמוד מזה איך הקפידה התורה על הראשית שתהיה בקדושה, שבזה תלוי כל מה שיבוא אחריו. ועל כן נסמכה פרשה זו לפרשה הקודמת, כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים 'כי הוא ראשית אונו' (כא-יז). שנתנה תורה מעלה להבן הבכור, קדש לי כל בכור פטר כל רחם (שמות יג-ב), כי יש לקדש הראשית גם מבניו. וכיון שהבכור נתקדש, נותנין לו פי שנים, כי מנה של קודש כפול ממנה של חול (בבא בתרא צ:).

הגליון הזה נתגדב על ידי

מוה"ר ר' אברהם פאלקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו החתן מנחם נ"ו למול טוב	מוה"ר ר' יושע דוד הערשקא הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מוה"ר ר' יעקב דוב גרינוואלד הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו החתן שמואל זלמן נ"ו למול טוב	לע"נ מרת מלכה ב"ר יחיאל ע"ה נפטר מ"ז אלול תשנ"ה לפ"ק - ת.נ.צ.ב.ה נתגדב ע"י בנה הר"ר משה עהרענפעלד הי"ו
מוה"ר ר' צבי קאהאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' משה אהרן פישער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מוה"ר ר' חיים יעקב גלויבער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' נחום צבי כהנא הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב